

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

NOAH for dyrs rettigheter
Dronningensgate 13
0152 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

17/2459

1. desember 2017

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv i region 4 og 5 - 2017/2018

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH 14. juni 2017 over rovviltnemndene i regionene 4 og 5 sitt vedtak 23. mai 2017 om kvote for betingede skadefellingstillatelser for ulv for 2017/2018.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndene i regionene 4 og 5 sitt vedtak om betinget skadefellingskvote på ulv i 2017-2018. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at den vedtatte kvoten for betinget skadefelling ikke truer bestandens overlevelse og heller ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet neste år. Departementet viser også til at fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle der det kan bli aktuelt med skadefelling, blant annet skal gjøre en vurdering av om det finnes annen tilfredsstillende løsning for å forhindre tap av beitedyr. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemndene i regionene 4 og 5 vedtok 23. mai 2017 kvote for betingede skadefellingstillatelser for ulv for 2017/2018. Vedtaket ble påklaget av NOAH 14. juni 2017. Rovviltnemndene behandlet klagen 23. august 2017 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 28. august 2017. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 10. oktober 2017. Klima- og miljødepartementet har mottatt en faglig oppdatering av Miljødirektoratet 28. november 2017.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Torkel Ramberg
22 24 58 50

Klima- og miljødepartementet har i dag 1. desember 2017 også fattet vedtak om kvote for lisensfelling av ulv i revir og kvote for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen. Vedtaket her må ses i sammenheng med disse vedtakene.

Klagers anførsler

Klager mener vilkåret om at skadefelling ikke skal true bestandens overlevelse ikke er oppfylt, og at vedtaket ikke oppfyller kravene i naturmangfoldloven §§ 8 og 9. De peker på problem med innavl og føre-var-prinsippet, og at det ikke er tydeliggjort hvordan forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5 vil oppnås i fremtiden. Klager konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av ulv og strider mot nasjonal og internasjonal lov.

Rovviltnemndenes vurdering

Rovviltnemndene viser i sitt vedtak til gjeldende lovverk, til bestandssituasjonen for ulv og til taps- og skadesituasjonen for husdyr på beite. Det vises blant annet til at ulven har tatt sau på beite i alle de tre fylkene i regionene. Oversikten viser at tapene i 2016 i all hovedsak var utenfor forvaltningssonen for ulv. I sin vurdering sier nemndene blant annet:

"Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra den foreliggende dokumentasjon om bestandssituasjonen for ulv, basert på oppdatert kunnskap per 7. april 2017, og basert på erfaringer fra tidligere år, finner rovviltnemndene at det bør åpnes for betinget skadefelling av 6 ulver for å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein. Et uttak gjennom betinget skadefelling på 6 ulver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse."

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet sier i sin faglige tilråding blant annet:

" Formålet med å fastsette en kvote for skadefelling er ikke å regulere bestanden, men et tiltak som skal brukes for å håndtere akutte skadesituasjoner eller hvor skadepotensialet er overhengende. Kvoten som fastsettes er dermed ikke å forstå som en kvote som skal fylles. Kvoten fastsattes ut fra kunnskap om ulvebestanden og erfaringer i henhold til tidligere års skadesituasjoner, for å gi fylkesmennene rom til å håndtere eventuelle skadesituasjoner som dukker opp i løpet av beitesesongen. Fylkesmennene må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell skadefellingstillatelse med hensyn til føringene i regional forvaltningsplan, de opplistede kriteriene i rovviltforskriftens § 9 i forhold til den aktuelle skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet."

Videre uttaler Miljødirektoratet: *"Miljødirektoratet presiserer her at eventuelle ulver som blir felt på skadefelling etter 26. juni (når nemndene fattet vedtak om lisensfellingsskvote for regionene), også vil belaste lisensfellingsskvoten. Så langt har én ulv blitt felt på skadefelling i region 4 og 5 i skadefellingsperioden 2017/2018 og belastet både skadefellings- og lisensfellingsskvoten. Det har også blitt felt én ulv på lisensfelling, som da har belastet lisensfellingsskvoten."*

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken behandles etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften § 7, jf. § 8. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Nml. § 18 første ledd bokstav b slår fast at det kan tillates uttak av vilt for å avverge skade på blant annet husdyr og tamrein. Det vises til rovviltforliket av 2011 punkt 2.2.19 hvor det blant annet står: *"Soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein".*

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av ulv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Som det fremgår av rovviltnemndas vedtak er det de senere årene registrert tap av sau/lam drept av rovvilt i regionene 4 og 5. Departementet legger til grunn det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader i 2017/2018, og at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av det sistnevnte vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som bl.a. er fastsatt i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndenes regionale forvaltningsplaner, jf. § 6, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. Departementet viser også til Klima- og miljødepartementets brev av 9. juli 2014 om forståelsen av vilkår for skadefelling og begrepet skadepotensial der det fremgår at *"I prioriterte beiteområder skal det være lav terskel for å tillate skadefelling av rovdyr. I prioriterte yngleområder skal det være høy terskel for å tillate skadefelling av den aktuelle rovviltarten da det i slike områder kreves at beitenæring og andre interesser tilpasses rovdyrforekomsten i beiteområdet".*

Departementet mener det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta skadefellingskvote for ulv i regionene 4 og 5, og anser dermed vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte som oppfylt. I vurderingen av nødvendigheten av skadefellingskvote og om det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning, har departementet også lagt vekt på hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser i

saken, jf. nml. § 14 første ledd. Departementet viser dessuten til at vurderingen av om formålet kan nås på annen tilfredsstillende måte i tillegg skal gjennomføres av fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle der det kan være aktuelt å benytte den betingede skadefellingskvoten.

Miljødirektoratet har 28. november 2017 gitt en oppdatert bestandsoversikt basert på siste endelige bestandsrapport fra Rovdata 1. juni 2017, komplettert med oppdatert informasjon fra bestandsregistreringer sommeren og høsten 2017.

Av siste endelige bestandsrapport fremgår det at bestandsstatus for ulv i Skandinavia er 46 familiegrupper, hvorav det ble dokumentert yngling (valpekull) i 43 av gruppene. Det ble dokumentert yngling i 4 helnorske familiegrupper samt i 7 familiegrupper i grenserevir. Resterende ynglinger ble dokumentert i Sverige. Når man regner verdien av grenseynglinger som 0,5 var det totalt 7,5 ynglinger av ulv i Norge, hvorav 4 helnorske. Dette er over det nasjonale bestandsmålet på 4-6 årlige ynglinger, hvorav minst 3 ynglinger skal være innenfor revir med hele sin utbredelse i Norge.

I tillegg skriver direktoratet at det ble registrert 28 revirmarkerende par i Skandinavia, hvorav 6 helnorske og 3 i grenserevir. Sammenlignet med året før er dette en reduksjon av antall helnorske ynglinger og en økning av antall revirmarkerende par i helnorske revir samt i grenserevir.

Når det gjelder antall individer ble det vinteren 2016-2017 beregnet at bestanden bestod av 430 ulver totalt i Norge og Sverige. Det ble registrert 105-112 ulver som berørte Norge, hvorav 54-56 ble registrert i helnorske revir. Etter fordeling (faktor 0,5) av de ulver som har tilhold på begge sider av riksgrensen var det 80-84 ulver i Norge. Øvrige ulver i bestanden har tilhold i Sverige.

Videre har det våren 2017 blitt født nye valpekull, som gir tilførsel av nye ulver inn i bestanden. Endelige svar på antall valpekull får vi først i juni 2018, men på norsk side gjøres tilgjengelig de foreløpige tallene fortløpende etter hvert som det gjøres registreringer. Ifølge Miljødirektoratet viser de foreløpige tallene at det så langt er påvist 9-10 valpekull i norske revir eller grenserevir. Hvor mange av disse som er helnorske eller grenserevir er foreløpig uavklart, men på bakgrunn av tidligere områdebruk og nærhet til grensen mener direktoratet det er sannsynlig at fordelingen er åtte helnorske ynglinger og 2 ynglinger i grenserevir. Videre er status foreløpig ukjent for ytterligere 12 ulverevir i Skandinavia som var påvist under forrige overvåkingsperiode (vinteren 2016-2017). Endelig kunnskap om hvilke revir som er helnorske og hvilke som har revir på begge sider av riksgrensen mot Sverige vil også foreligge først i juni 2018.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene for rovdyrartene, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk

differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften § 3 og § 4. Ved behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for de ulike rovviltartene. Det er fastsatt bestandsmål for ulv i regionene 4 og 5.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. De største utfordringene for ulv er genetik (innavl) og ulovlige uttak, men også regulær felling medfører en betydelig avgang. Miljøforvaltningen har i stor grad oversikt over den samlede belastningen for arten.

Departementet har i avgjørelse 1. desember 2017 lagt til grunn at en lisensfellingskvote på 12 ulv utenfor forvaltningssonen for ulv i regionene 4 og 5 ikke truer bestandens overlevelse og heller ikke er til hinder for å nå bestandsmålet etter endt lisensfelling. Kvoten for betingede skadefellingstillatelser kommer ikke i tillegg til den vedtatte lisensfellingskvoten, da ulver som blir felt på skadefelling skal belastes lisensfellingskvoten. Departementet mener på denne bakgrunn at en effektivering av den vedtatte skadefellingskvoten på 6 ulv i regionene 4 og 5 ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for ulv og heller ikke vil true bestandenes overlevelse. Departementet viser til den nærmere begrunnelsen i vedtaket av 1. desember 2017, som er offentliggjort på departementets hjemmeside.

Departementet mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor begrenset vekt.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndene i regionene 4 og 5 sitt vedtak om betinget skadefellingskvote på ulv i 2017-2018. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at den vedtatte kvoten for betinget skadefelling ikke truer bestandens overlevelse og heller ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet neste år. Departementet viser også til at fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle der det kan bli aktuelt med skadefelling, blant annet skal gjøre en vurdering av om det finnes annen tilfredsstillende løsning for å forhindre tap av beitedyr. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Kopi

Fylkesmannen i Hedmark

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Miljødirektoratet

Rovviltnemnda i region 4

Rovviltnemnda i region 5